

สรุปผลการประชุม Public Policy Forum ประเด็นอนาคตประเทศไทยใน 10 มิติ ครั้งที่ 4
เรื่อง อนาคตประเทศไทยในมิติเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ:
ประเด็นเพื่อพิจารณาสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

Public Policy Forum

อนาคตประเทศไทยในมิติเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ
: ประเด็นเพื่อพิจารณาสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันพุธที่ 26 มกราคม 2565 | 13.00 - 16.30 น. ผ่านโปรแกรม (zoom meeting)

กล่าวเปิดงาน โดย **ดร.วิภารัตน์ ดีอ่อง**
ผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

กล่าวรายงานการจัดงาน โดย **รศ.สมพร อิศวิลานนท์**
หัวหน้าโครงการ "ประสานงานสนับสนุนทุนวิจัยและ
ผลักดันการใช้ประโยชน์ในกระบวนการนิติบัญญัติและ
การบริหารราชการแผ่นดิน"

บรรยายพิเศษ หัวข้อ "อนาคตประเทศไทยในมิติ
เศรษฐกิจ ผู้ประกอบการและอุตสาหกรรม"
โดย **อ.นันทพร อังอติชาติ**
สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ

บรรยายพิเศษ หัวข้อ "อนาคตประเทศไทยในมิติ
เศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจโลก เกษตรกรรม และการ
บริการ" โดย **ดร.ธนรัฐ พิศลยบุตร**
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ดำเนินรายการ โดย
อ.นันท ภูหมอบ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ลงทะเบียน

สามารถรับชมการถ่ายทอดสดได้ที่ สถาบันคลังสมองของชาติ

การประชุม Public Policy Forum ประเด็นอนาคตประเทศไทยใน 10 มิติ ครั้งที่ 4 เรื่อง อนาคตประเทศไทยในมิติเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ: ประเด็นเพื่อพิจารณาสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากสถาบันคลังสมองของชาติ ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมทววมหาวิทยาลัยได้รับการจัดสรรทุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2564 ให้ดำเนินงานโครงการประสานงานสนับสนุนทุนวิจัยและผลักดันการใช้ประโยชน์ในกระบวนการนิติบัญญัติและการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนทุนวิจัยเชิงนโยบายตามความต้องการของรัฐสภาและหน่วยงานภาครัฐ และดำเนินงานขับเคลื่อนให้ผลงานวิจัยของ วช. ได้นำไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการนิติบัญญัติและการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบกับเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบให้สำนักวิชาการดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าวให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ซึ่งจัดขึ้นในวันพุธที่ 26 มกราคม 2565 เวลา 13.00-16.30 นาฬิกา โดยเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Zoom มีผู้เข้าร่วมการประชุมประมาณ 100 คน เป็นบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 29 คน ประกอบด้วยสำนักวิชาการจำนวน 15 คน สำนักกรรมการ 1 จำนวน 11 คน และสำนักกรรมการ 2 จำนวน 1 คน สำนักกรรมการ 3 จำนวน 1 คน และสำนักงบประมาณของรัฐสภา จำนวน 1 คน สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

1. การบรรยายพิเศษ: มิติเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรม

วิทยากร: อาจารย์นันทพร อังอติชาติ จากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ

โครงการนี้เป็นการสร้างภาพเหตุการณ์จำลองอนาคต โดยมีการใช้เทคนิคที่เรียกว่า Scenario Building ซึ่งเป็นการรวบรวมเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่เกิดขึ้นนำมาวิเคราะห์และนำ Foresight หรือการทำฉากทัศน์เพื่อหาสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์หรือแนวโน้มนั้น ๆ แล้วนำมาสร้างฉากทัศน์ซึ่งจะนำไปสู่ทางเลือกเชิงกลยุทธ์เพื่อการตัดสินใจและสุดท้ายนำไปสู่การปฏิบัติ

การดำเนินธุรกิจในอนาคตจะมีแรงขับเคลื่อน แบ่งเป็น 4 ฉากทัศน์ คือ พายุฝุ่นเสื้อ ผึ้งเบิกไพร อาชาติตึก และพยัคฆ์เหี้ยบเมฆ ที่ต้องตั้งชื่อเพราะแต่ละฉากทัศน์ใช้ระยะเวลาถึง 20 ปี ฉะนั้น เวลาคุยหรือสื่อสารจะใช้ชื่อฝุ่นเสื้อหรือผึ้ง ซึ่งเป็นสัตว์ตัวเล็ก ๆ แทนพลังของผู้บริโภค อาชาติหรือพยัคฆ์ ซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ แทนการขับเคลื่อนด้วยผู้ประกอบการ โดยภาพที่อยากให้เกิดขึ้นในอนาคตกับประเทศไทย คือ ต้องการภาพพายุฝุ่นเสื้อมาเทียบกับหมุดหมาย 13 หมุดหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และทางเลือกเชิงกลยุทธ์ที่อยู่ในภาพพายุฝุ่นเสื้อ จะไปสอดรับหรือสนับสนุนใน 13 หมุดหมายของแผนฯ 13 ได้อย่างไร โดยในมุมมองของภาครัฐสามารถที่จะวางอนาคตได้ เพราะมีงบประมาณและมีคนที่มีความรู้ความสามารถจำนวนมาก มีมาตรการและสามารถออกกฎหมายได้ ที่สำคัญมีข้อมูลมาก จึงสามารถสร้างอนาคตได้ 25 แรงขับเคลื่อน (Driving forces) แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. สังคม แรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่ทำให้ธุรกิจหรือการประกอบการของอุตสาหกรรมต้องปรับเปลี่ยนหรือต้องเตรียมรับมือ คือ ความตระหนักของผู้บริโภค ซึ่งนอกจากจะตระหนักในเรื่องของคุณภาพและราคาแล้ว ยังต้องมองในเรื่องของการดูแลสิ่งแวดล้อม และความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งเรื่องพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันสังคมเริ่มให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยผู้สูงอายุ

2. เทคโนโลยี Internet of Things (IOT) เป็นเรื่องของเทคโนโลยีการสื่อสาร 5 G ต้องมีการพัฒนาให้สามารถที่จะพัฒนาไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data

3. เศรษฐกิจ ปัจจุบันโอกาสทางการตลาดมีมากมายที่ผู้ประกอบการสามารถใช้ได้ คือ เรื่องของการใช้ข้อมูลต่าง ๆ ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ การพัฒนา Platform ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคแบบเรียลไทม์ เป็นโอกาสทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวและมีรูปแบบการขนส่งที่ไร้พรมแดนมีการใช้ digital platform เทคโนโลยีของการขนส่งก้าวหน้ามากขึ้น มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์มาก

ที่สุด และสร้างมลพิษให้น้อยที่สุด การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ และมีแนวโน้มจะใช้ automation หรือ robot มากขึ้น เรื่องของ Soft Skill จะเข้ามาในช่วงนี้

4. สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเรื่อง climate change, pollution และการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ โดย climate change เป็นปัญหาที่มีมานาน และเริ่มมีการโยกย้ายที่เพิ่มขึ้นตอนนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดการกลายพันธุ์ของเชื้อโรค เชื้อโรคที่เคยหายไปจะกลับมาใหม่

5. การเมือง ในแง่ของกฎ ระเบียบต่าง ๆ กฎระเบียบทางการค้า สงคราม ตอนนี้เป็นสงครามลูกผสมที่ใช้ข้อมูลข่าวสารมาโจมตีกัน

แรงขับเคลื่อน (Forces) แบ่งออกได้เป็น 4 ฉากทัศน์ มีการให้น้ำหนักแรงขับเคลื่อนที่แตกต่างกัน แต่เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งหมด จากการใช้เทคนิคหรือกระบวนการคิดที่เป็นระบบจะได้ผลผลิตภาพดังนี้

1. พหุศรัทธา เป็นธุรกิจของผู้ประกอบการที่มุ่งจะตอบสนองผู้บริโภคที่มีความเป็นปัจเจกและวัตถุนิยมสูง ผู้บริโภคในกลุ่มนี้หรือสถานการณ์นี้จะมีประเด็นที่ขัดแย้งรุนแรง ทำให้เศรษฐกิจถดถอย

2. อาชาติตปิก ยังคงเป็นธุรกิจที่มุ่งเน้นตอบสนองความเป็นปัจเจก แต่ว่ากลุ่มนี้เทคโนโลยีเอื้อสามารถตอบโจทย์ผู้ประกอบการได้หลายอย่าง รวมทั้งรักษาสิ่งแวดล้อม ฉะนั้น เป็นภาพที่เศรษฐกิจมีการเติบโตดีมีการเกิดใหม่ของผู้ประกอบการหรือการต้องออกจากตลาดของผู้ประกอบการถือเป็นเรื่องปกติ การแข่งขันทางตลาดจะสูงมาก มีเทคโนโลยีสนับสนุน

3. ผังเบิกไพร เป็นธุรกิจผู้ตอบสนอง โดยเน้นในเรื่องความยั่งยืน แต่ด้วยขีดจำกัดของเทคโนโลยีทำให้ไม่สามารถทำได้ทุกเรื่อง เมื่อผู้บริโภคเรียกร้องทางสังคม แต่ทำไม่ได้จึงมีประเด็นขัดแย้งทะเลาะกัน ทั้งประเด็นทางการเมืองและสังคม ทำให้ผู้ประกอบการต้องออกมารับผิดชอบต่อและสร้างต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการ ฉะนั้น การสร้างความยั่งยืนที่ผู้บริโภคอยากจะสร้างในฉากทัศน์นี้จะไม่สามารถทำได้ เพราะมีข้อจำกัดอยู่

4. พายุผีเสื้อ เป็นธุรกิจที่ต้องการตอบสนองเรื่องความโปร่งใสและการรักษาสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ จะต้องทำทุกกรณี เพราะด้วยความสามารถของเทคโนโลยีเองที่ทำให้ตอบโจทย์ได้ทุกเรื่อง ฉากทัศน์นี้เกิดการสร้างสมดุลในภาพของเศรษฐกิจ ภาคประชาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ถ้าภาพนี้เกิดขึ้นได้ คุณภาพประชากรจะดีและรายได้ต่อหัวจะสูง ซึ่งจะไปตอบโจทย์ทาง 13 หมายเหตุของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งต้องการที่จะหลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลาง

การพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

จากการขับเคลื่อนผลผลิตภาพอย่างต่อเนื่อง จากเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือต้องการที่จะขยับจากกับดักรายได้ปานกลางระดับสูงให้เป็นรายได้สูงใน พ.ศ. 2580 ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ข้อจำกัดในการพัฒนาแรงงาน คุณภาพของแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานเป็นไปได้อย่างล่าช้า ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวด้านผลผลิตภาพต่ำกว่าภาคเกษตรกรรมและบริการในช่วงของการพัฒนาแผนฯ 12 จาก 5 เป้าหมายหลักและ 13 หมายเหตุของการพัฒนาปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม เพราะฉะนั้น การขับเคลื่อนส่วนหนึ่งของผลผลิตภาพ คือ นวัตกรรมมีผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) เป็นตัววัดตัวขับเคลื่อนอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ผ่านตัวปัจจัยการผลิตที่ไม่ใช่แรงงานทุนซึ่งคือ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ใน พ.ศ. 2566-2570 มีการกล่าวถึงเรื่อง IOT, Big Data, AI, ระบบอัตโนมัติ และอีกตัวที่มีการกล่าวถึง คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ภาพพายุผีเสื้อคือ พลังของผู้บริโภคแล้ว ๆ เป็นภาพอนาคตที่ประเทศไทยต้องการหรือ Preferable Future (พ.ศ. 2564-2573)

ในเรื่องของสภาพภูมิอากาศ ในแผนฯ 13 จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น เกิดขึ้นรุนแรงและบ่อยครั้งมากยิ่งขึ้น และบางครั้งคาดการณ์ลำบาก ในแผนฯ 13 ยังกล่าวถึงรถยนต์ไฟฟ้า เรื่องเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ เป็นยุคแห่งกระแสของการรักสิ่งแวดล้อม มองในเรื่องของจริยธรรมเน้นเทคโนโลยี Blockchain, 5G, IOT และ AI อุตสาหกรรมที่มีประเภทของการขนส่งที่มีการเติบโตสูงจะมีการ Sharing Economy เรื่องของเศรษฐกิจหมุนเวียนต่าง ๆ ก็จะได้รับ SMEs จะต้องเข้ามามีบทบาทเกิด Start-Up ใหม่ ๆ มีการใช้พลังงานทางเลือกหมุนเวียน เป็นลักษณะของการที่จะเริ่มใช้ Clean Technology ฉะนั้น เราต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เพื่อให้ธุรกิจหมุนเวียนสู่ ยุคกระแสของการรักโลก สรุปคือ เทคโนโลยีที่สนับสนุนการเติบโตในอุตสาหกรรมจะมี Blockchain, IOT, AI และนาโนเทคโนโลยี

ผลกระทบของผู้ประกอบการ จะเป็นแรงกดดันต่อผู้ประกอบการที่จะต้องเริ่มมองแล้วว่า เมื่อเราเริ่มที่จะวางแผนกลยุทธ์ วางแผนองค์กร วางทิศทางขององค์กรหรือธุรกิจ จะต้องมีการเตรียมเรื่องจริยธรรมและสิ่งแวดล้อม กฎระเบียบต่าง ๆ ทางการค้าจะเห็นมากขึ้น ธุรกิจของการนำกลับมาใช้ใหม่ทั้งเรื่องขยะต่าง ๆ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ในภาคการท่องเที่ยวจะมีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน จะเน้นในเชิงการอนุรักษ์ เชิงนิเวศมากยิ่งขึ้น มีธุรกิจการนำขยะในทะเลมาทำเสื้อ กระเป๋า รองเท้า ส่วนภาคของการเกษตร จะมุ่งสู่เกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน ซึ่งตอนนี้เป็นแบบผสมผสาน เพราะต้องรอเทคโนโลยี แต่อนาคตจะเป็นอินทรีย์เต็มรูปแบบ มีการใช้เทคโนโลยีโดยตรงในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตได้ด้วยผู้ประกอบการเอง ความต้องการของสินค้าเกษตรก็จะเพิ่มขึ้น เราจึงต้องเริ่มมองเรื่องของการใช้พลังงานชีวมวลหรือไบโอดีเซลควบคู่กันไป ภาคการผลิตจะเน้นกระบวนการที่เรียกว่า เป็นเทคโนโลยีดิจิทัลที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรม 4.0 (I4.0) อาจใช้คำว่า Smart Factory หรือ robot ราคาไม่แพงและสามารถนำไปปรับใช้ในกระบวนการผลิตได้ และพยายามที่จะใช้วัตถุดิบที่มีการหมุนเวียนพลังงาน มีการใช้พลังงานทดแทนมากขึ้น มีการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่มากขึ้น

2. การบรรยายพิเศษ: มิติเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจโลก เกษตรกรรมและการบริการ วิทยากร: ดร.นณริฏ พิศลยบุตร จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

มิตินี้จะมีทั้งหมด 2 ฉากทัศน์ คือ ด้านเศรษฐกิจและด้านการคลัง หลักการ คือ ถ้าจะผลักดันเศรษฐกิจจากการทบทวนเอกสารวิชาการและสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิในเบื้องต้น พบว่า ภาคการคลังจะต้องแข็งแกร่งด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมาดูว่า 2 ฉากทัศน์จะไปต่อได้อย่างไร โดยฉากทัศน์ทางด้านเศรษฐกิจจะมุ่งเน้น

เรื่องของการพัฒนาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ส่วนด้านการคลังมีความแข็งแกร่งและมีเสถียรภาพเพียงพอที่จะผลักดันและส่งเสริมเศรษฐกิจให้เติบโตไปได้

1. ฉากทัศน์ด้านเศรษฐกิจไทย

ขั้นตอนการร่างฉากทัศน์ด้านเศรษฐกิจไทย มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ข้อมูลพื้นฐานและทิศทาง** รวบรวมข้อมูลทิศทางผ่านข้อมูลทางสถิติและงานเอกสารทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกที่มีปัจจัยขับเคลื่อนใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ

2. **การวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อน** โดยอาศัยหลักการของการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับแต่ละปัจจัย ทบทวนวรรณกรรมและรายงานที่เกี่ยวข้องว่ามีทิศทางใดบ้างที่เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนหลัก

3. **ถอดปัจจัยที่สำคัญ** ที่ได้มาจากการรวบรวม ถอดปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และมีความง่ายในการปรับแก้ได้จริงหรือแม้กระทั่งเป็นปัจจัยที่สำคัญหลักในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนและดึงปัจจัยอื่นมาตามด้วยเช่นกัน

4. **ร่างฉากทัศน์** เอาปัจจัยมาวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และมาสรุปว่า ฉากทัศน์เศรษฐกิจไทยจะมีรูปแบบและควรจะมีแนวโน้มไปสู่รูปแบบใด

การวิเคราะห์ปัจจัยการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ จากการรวบรวมปัจจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือนักวิชาการทั้งรุ่นใหม่และเก่าว่าปัจจัยเป็นตัวขับเคลื่อนหรือว่ายับยั้งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและจุดมุ่งหมายของไทย ณ วันนี้คืออะไร

ปัจจัยสำคัญ

ปัจจัยสำคัญต่อเศรษฐกิจและทิศทางส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ มี 6 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคม

1.1 ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจของไทย งานวิจัยพบว่ายังไม่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนมากนัก เพราะเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา มีงานวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำทางด้านสินทรัพย์อยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลก ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในระยะยาวในหลายประเด็น เช่น ปัจจัยในการส่งเสริมเศรษฐกิจและผลักดันไปสู่คนไม่กักกลุ่ม ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงปัจจัยพัฒนาได้เลย ทำให้เสียโอกาสในการเติบโต

1.2 ภาครัฐ เมื่อเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำเรื่องของการดำเนินนโยบายอาจถูกอำนาจการเมืองกดดันให้ใช้นโยบายเศรษฐกิจในรูปแบบระยะสั้นมากกว่า คือ การอุดหนุนราคาหรือเป็นการอุดหนุนรายได้ในระยะสั้น ซึ่งมีแนวโน้มจะเป็นภาระต่อการคลังและเสียโอกาสเพื่อนำงบประมาณในสัดส่วนเดียวกันไปใช้ในเรื่องการพัฒนาในระยะยาว ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดในภาครัฐส่วนนี้จะเป็นปัจจัยที่ลดทอนการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

1.3 การคอร์รัปชัน คือ อำนาจรัฐที่เอื้อประโยชน์โดยนโยบายสาธารณะที่ผิดไปสู่กลุ่มส่วนบุคคลหรือกลุ่มส่วนตัวเองบุคคลหนึ่ง จึงทำให้เศรษฐกิจเติบโตไปอย่างช้า ๆ เป็นการชะลอการเติบโตของเศรษฐกิจ ส่งผลให้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริหารภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพ รายได้ที่ควรหาได้ก็จะลดลง เพราะมีการติดสินบนกันระหว่างเอกชน แม้กระทั่งการที่ไม่สามารถนำงบประมาณที่มีอยู่มาบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้นทุนที่เกิดขึ้นกับภาคเอกชนที่จะต้องนำไปติดสินบนอาจทำให้เอกชนไม่สามารถนำงบประมาณส่วนนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวเองได้

1.4 ปัจจัยความมั่นคงของชาติ จะหมายถึงด้านการทหารเป็นหลัก การบริหารเพื่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจในระยะยาว คือ ความสามารถที่จะสร้างความมั่นคง 2 ด้าน คือ ด้านการทหารและด้านไซเบอร์ให้มีความเหมาะสม คือ สามารถสร้างความมั่นคงในการลงทุนระยะยาวต่อเอกชนได้ เมื่อสภาพสังคมที่มั่นคงรวมถึงการนำงบประมาณทางทหารไปใช้อย่างมีประโยชน์โดยนำไปลงทุนด้านนวัตกรรม

2. ปัจจัยทางเทคโนโลยี

Technology Disruption คือ เทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็น Big Data หรือ IOT จะช่วยส่งเสริมด้านเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการลดต้นทุนของภาคเอกชนและช่วยทำให้มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ผลิตออกมามีมูลค่าเพิ่มขึ้น จึงควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้สามารถใช้ได้ใช้เป็นและให้ทุกคนเข้าถึงร่วมกัน

3. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

3.1 ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีการใช้งบประมาณค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างคมนาคมทางด้านพลังงาน แม้กระทั่งโครงสร้างด้านดิจิทัลสามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจได้คล้ายกับที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลดต้นทุนและการกระตุ้นให้ภาคเอกชนร่วมลงทุนด้วยหรือแม้กระทั่งลดความเสี่ยงต่อการเป็นความเปราะบางทางการคลัง

3.2 ความเปราะบางในภาคการคลัง ซึ่งมีข้อจำกัด คือ รัฐบาลมีการก่อหนี้ การมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายจึงทำให้เกิดภาระหนี้ขึ้นมา ดังนั้น ถ้าภาระหนี้เพิ่มสูงขึ้นการดำเนินนโยบายในระยะถัดไปโดยเฉพาะนโยบายที่จะนำไปพัฒนาจะมีต้นทุนและข้อจำกัดมากขึ้น การที่ภาครัฐแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดช่องว่างมากขึ้นและทำให้มีโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวต่อไป

3.3 การพัฒนาศักยภาพเยาวชน จะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยมตอนปลาย โดยจะมีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง คือ เชิงปริมาณที่เยาวชนทุกคนจะต้องเข้าถึงระบบการศึกษาไทยและเชิงคุณภาพ เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้มีทักษะกับยุคสมัยใหม่ตอบโจทย์ในเรื่องของการใช้นวัตกรรมเป็นและสร้างนวัตกรรมเป็นด้วย

3.4 การพัฒนาแรงงานและการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน แบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตลาดแรงงานปัจจุบันมีปัญหาขาดแคลนเรื่องเชิงคุณภาพเป็นหลัก ตลาดแรงงานต้องการศึกษาทักษะขั้นสูง เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แต่ปรากฏมีนักศึกษาจบใหม่ที่มีวุฒิที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ดังนั้น แนวทางการพัฒนา คือ ปรับหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาด

3.5 การสนับสนุนภาคการท่องเที่ยว หากจะผลักดันการท่องเที่ยวต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงมูลค่าสมัยก่อนจะเน้นเชิงปริมาณ คือ เน้นจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาแต่ปรากฏว่า รายจ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวไม่ค่อยเพิ่มสูงในระยะยาว ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยมาก ดังนั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะต้องเข้าไปปรับแก้ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงมูลค่าสูงไม่จำเป็นต้องเน้นเชิงปริมาณก็ได้ เพราะจะทำให้โครงสร้างพื้นฐานเสื่อมไวไปเน้นทิศทางที่ทำให้ใช้จ่ายมากขึ้น

3.6 ปัจจัยด้านอุตสาหกรรมเป้าหมาย เขตลงทุนพื้นที่พิเศษ โดยงานนี้จะมุ่งเน้นโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) เป็นหลัก เป็นการลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในอุตสาหกรรมอนาคตของไทย เป็นตัวดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และเป็นการลดต้นทุนของภาคเอกชนในการลงทุน

3.7 การรับมือความเสี่ยงของภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจการเมืองโลกที่มีความผันผวนอย่างรุนแรง โดยประเทศไทยค่อนข้างพึ่งพิงรายได้จากภายนอกประเทศค่อนข้างมากในเรื่องการส่งออก โดยคู่ค้าส่วนใหญ่ คือ ประเทศจีนและสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะอยู่ภายใต้ความเสี่ยง ดังนั้น แนวทางการแก้ไขความเสี่ยงแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ ระยะยาว จะต้องมีการปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศใหม่ มีการสร้างตลาดใหม่ด้วยการทำเขตการค้าเสรี (FTA) กับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ไม่ใช่แค่ 2 ประเทศ ส่วนระยะสั้นจะต้องพัฒนาเครื่องมือและระบบการแจ้งเตือนว่าขณะนี้เศรษฐกิจและการเมืองภายนอกผันผวนมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะวางแผนระยะสั้นในการรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที

3.8 การปรับตัวของแรงงานรูปแบบใหม่ ได้แก่ แรงงาน 2 ชั้น อนาคตจะมีการนำระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้กันมากขึ้น ทำให้แรงงานชั้นกลางถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรและถูกแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ ใช้แรงงานชั้นสูงกับแรงงานชั้นบริการที่ยังคงความเป็นมนุษย์ในการดำเนินการจัดการไม่ต้องจ้างแบบ Full time อาจจ้างแบบ Part time หรือแบบผสม การปรับรูปแบบเศรษฐกิจให้สอดคล้องตลาดแรงงานในอนาคตจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้ตลาดแรงงานสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.9 เศรษฐกิจผู้สูงอายุ ประเทศไทยเริ่มมีสัดส่วนผู้สูงอายุค่อนข้างมากขึ้น และมีแนวโน้มจะมากขึ้นไปอีก เศรษฐกิจผู้สูงอายุจะต้องมี 2 แนวทางที่ต้องวางแผน คือ การสนับสนุนผู้สูงอายุให้อยู่ในตลาดแรงงานได้นานที่สุด เพื่อลดปัญหาขาดแคลนแรงงาน และการวางกรอบระบบเศรษฐกิจในเรื่องของการลงทุนในสินค้าที่จะตอบโจทย์ผู้สูงอายุต่อไป

3.10 การพัฒนาขีดความสามารถ SMEs โดยแยก SMEs ที่มีคุณภาพและศักยภาพในการเติบโตกับ SMEs ที่ยังไม่มีศักยภาพ โดยส่งเสริม SMEs ที่มีศักยภาพสูงเพื่อการแข่งขันสร้างงาน สร้างอาชีพที่มีเงินเดือน มีผลตอบแทนสูงเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของไทย

3.11 การจัดการปัญหาโควิด 19 ซึ่งไม่ใช่ปัญหาระยะสั้น แต่กระทบต่อเศรษฐกิจระยะยาวจนเอกชนไม่กล้าลงทุน ทำให้เสียโอกาสในระยะยาว ดังนั้น แนวทางแก้ไขหลัก คือ เป็นการประสานนโยบายแก้ปัญหาระยะสั้น คือ เยียวยาทางด้านเศรษฐกิจและมาตรฐานด้านสุขภาพไปก่อนให้ประชาชนสุขภาพดี เศรษฐกิจไม่ฝืดเคืองจนเกินไปแล้วค่อยวางแผนฟื้นฟู

4. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม

4.1 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างน้อย 2 รูปแบบ คือ ทำให้ภาคเศรษฐกิจบางส่วนโดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมผลิตได้ยากขึ้น และประสิทธิภาพแรงงานบางพื้นที่ต้องเผชิญกับสภาวะอากาศร้อน จะทำให้เกิดการลดลงของประสิทธิภาพการทำงานและแรงงาน

4.2 ปัญหามลภาวะไม่ว่าจะเป็นเรื่องขยะมูลฝอย หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีปัญหาขยะทำให้สุขภาพและประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ลดลง

5. ปัจจัยทางด้านการเมือง

ความขัดแย้งทางการเมืองหรือการต่อสู้กับความวุ่นวายทางการเมือง ทำให้นโยบายสาธารณะไม่สามารถดำเนินการเพื่อหวังผลระยะยาวได้ ในส่วนภาคเอกชนเกิดความไม่มั่นใจ กังวลเรื่องความเสี่ยงในการลงทุน ด้านการศึกษารัฐบาลไม่มีเวลาพัฒนาอย่างเต็มที่ แม้จะมีงบประมาณสูงแต่คุณภาพลดลงทำให้ช่องทางการพัฒนาเศรษฐกิจเกิดปัญหา

6. ปัจจัยเชิงคุณค่า

เป็นทางออกใหม่ คือ ความสมดุลผสมผสานกันระหว่าง 2 อย่าง คือ การเติบโตแบบกระแสโลกกับการเติบโตแบบไทยในวิถีพอเพียง ทำให้เศรษฐกิจโตอย่างยั่งยืน คือ การนำหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ดังนั้น การถอดปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยเมื่อได้ปัจจัยที่สำคัญทั้งหมดและนำมารวมกัน และร่างเป็นฉกทศน์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ 1. มิติการส่งเสริมโดยให้ภาครัฐเน้นส่งเสริมยุทธศาสตร์ชาติให้มองระยะไกลและส่งเสริมให้ภาคเอกชนขึ้นมาเป็นผู้นำมากขึ้นกับ 2. มิติการสนับสนุน จะไม่ใช้การสนับสนุนในระยะสั้นเน้นตัวเลขไว เช่น การลดหย่อนภาษี แต่ควรแก้กฎหมายเอื้อให้เกิดการแข่งขัน ลดต้นทุนให้เกิดการแข่งขันและลดต้นทุนการประกอบการภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมจะเป็นตัวเอื้อให้เศรษฐกิจเดินหน้าต่อไปได้ ดังนั้น การผสมผสานกันของ 2 มิติ จะทำให้ภาครัฐทำหน้าที่เป็นตัวผลักดันเอกชนให้มุ่งหน้าไปได้ โดยสามารถสร้างเป็นฉกทศน์ได้ดังนี้

ฉกทศน์ที่ 1 เศรษฐกิจเทียมเกวียน คือ ไม่มีการสนับสนุนและไม่มีการส่งเสริมอย่างชัดเจน เช่น ภาคเกษตร เป็นการสนับสนุนในระยะสั้น คือ เงินอุดหนุน เงินประกัน เงินจำนำ ซึ่งเป็นตัวลดทอนแรงจูงใจในการพัฒนาของเอกชน เป็นเหมือนการลากเกวียนไปเรื่อย ๆ แต่ไม่รู้จะไปไหน

ฉกทศน์ที่ 2 อยู่ในบางภาคเศรษฐกิจโดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว เศรษฐกิจคัสตอร์ อาจมีเรื่องต้องสนับสนุนอยู่บ้าง เช่น การทำคมนาคม เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย แต่ก่อนเน้นเชิงปริมาณไม่เน้นเชิงคุณภาพ ทำให้เอกชนซึ่งมีทุนมากกว่าจะมีคุณภาพที่ดีกว่าและเอาชนะการท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นไปได้ จึงกลายเป็นว่าใครรอดก็รอดไป

ฉกทศน์ที่ 3 ซึ่งไม่ดีอีกเช่นกัน คือ เศรษฐกิจพวกพ้อง ภาครัฐนางบประมาณไปส่งเสริมผลักดันเอกชนพวกพ้องตน สุดท้ายเศรษฐกิจที่อยากเห็น จึงยังไม่เกิดขึ้น

ฉกทศน์ที่ 4 เศรษฐกิจคุณภาพ

2. ฉกทศน์ด้านการคลัง

เมื่อเราได้ฉกทศน์ทางด้านเศรษฐกิจทั้ง 4 แล้วการจะผลักดันให้เกิดเศรษฐกิจคุณภาพ การคลังต้องพร้อมอย่างน้อยเพียงใด และมีอะไรที่เป็นอุปสรรค ปัจจัยที่จะเป็นทางออกว่า ภาครัฐจะบริหารรายได้และรายจ่ายอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพทางการคลัง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 หมวดใหญ่

1. หมวดรายจ่ายภาครัฐ

1.1 รายจ่ายเพื่อการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นเรื่องของรายจ่ายบุคลากร สวัสดิการบุคลากร ภาครัฐเป็นหลัก บุคลากรภาครัฐเพิ่มขึ้นทุกปีแต่จะอย่างไรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตามรายจ่ายที่เสียไป

1.2 รายจ่ายเพื่อการลงทุนเอง เราลงทุนถูกใจหรือไม่มีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ โดยเฉพาะโจทย์เศรษฐกิจในอนาคต ถ้ารายจ่ายที่ดีจะทำให้ฐานเศรษฐกิจใหญ่ขึ้นเมื่อนั้นการเก็บภาษีถึงไม่ต้องไปเพิ่มอัตราภาษีขยายฐานก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยอัตโนมัติ

1.3 รายจ่ายด้านนโยบายการเมือง การตบโจทย์ประชาชนจำเป็นต้องดูด้วยว่านโยบายที่ตบโจทย์ประชาชนมีภาระต่อการคลังมากน้อยเพียงใด ดังนั้น สวัสดิการประชาชนหรือการพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายการเมืองที่ดีทุกครั้งจำเป็นจะต้องมีการวางกรอบวินัยทางการคลัง

2. หมวดรายได้ภาครัฐ ส่วนใหญ่จะเป็นการขยายฐานภาษี

2.1 ขยายฐานภาษี SMEs ยังมีช่องว่างอีกมากที่รัฐบาลจะสามารถขยายฐานภาษีออกไปได้

2.2 ขยายฐานภาษีกลุ่มแรงงานนอกระบบ

2.3 ขยายฐานภาษี E-Commerce ภาครัฐพึ่งออกพระราชบัญญัติการเก็บภาษี VAT กับ E-Commerce ซึ่งคาดว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นหลายพันล้านบาทต่อปี แต่อาจมีช่องว่างว่าจะทำอย่างไรให้ E-Commerce เข้ามาอยู่ในฐานเงินได้ด้วย

2.4 ขยายฐานภาษีวัดและธุรกิจสี่เทา ทั้งวัดและธุรกิจสี่เทาที่ยังผิดกฎหมายอยู่ เช่น บ่อน ช่องแรงงานเถื่อน หวยเถื่อน ปัจจัยเหล่านี้ต้องนำไปวิเคราะห์ว่าอย่างไรให้เหมาะสมและมีผลกระทบต่อคลัง

2.5 การปรับปรุงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ยังมีช่องว่างอีกมากที่จะต้องพิจารณาเรื่องของมาตรการลดหย่อนที่จะทำให้ภาษีที่แท้จริงลดลง

2.6 การปรับปรุงภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ ในปี 2540 อยู่ที่ร้อยละ 10 และลดลงมาเหลือร้อยละ 7 แม้ช่วงเวลาที่เศรษฐกิจดีแต่กลับไม่ยอมเพิ่ม จึงต้องมาพิจารณาว่าถ้าเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มจะสามารถทำได้หรือไม่

2.7 การเพิ่มรายได้จากภาษีทรัพย์สิน ซึ่งมีอยู่แล้ว แต่ที่พัฒนามาใหม่ คือ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งก่อสร้างฯ ปัจจุบันปรากฏว่ามีมาตรการลดหย่อนยกเว้นค่อนข้างมาก

2.8 รายได้ภาษีสรรพสามิต จะมีการขยายฐานสินค้าตัวใหม่หรือไม่ มีความเหมาะสมหรือไม่ ช่วยเพิ่มรายได้หรือเสถียรภาพทางการคลังได้จริงหรือไม่

2.9 การเพิ่มรายได้จากราชพัสดุที่ดินของรัฐ ซึ่งไม่ใช่ของภาคเอกชน 9.8 ล้านไร่มูลค่า 4.4 ล้านล้านบาท แต่ได้รายได้เพียง 9 พันล้านบาทต่อปี ซึ่งน้อยมากสำหรับค่าตอบแทนเพื่อมาเป็นรายได้ของรัฐ

3. หมวดการบริหารจัดการภาครัฐ เมื่อมีรายได้และรายจ่ายจะต้องบริหารดังนี้

3.1 การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับสภาพการคลัง การกระจายอำนาจหมายถึง การกระจายหน้าที่ ทรัพยากร เพื่อให้ท้องถิ่นนำไปบริหารจัดการให้ท้องถิ่นของตัวเอง ท้องถิ่นจะมีการแข่งขันมากขึ้น เมื่อเกิดแรงจูงใจในการแข่งขันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณในทางอ้อม

3.2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีโดยภาครัฐ และต้นทุนที่เกิดขึ้นกับเอกชน มีช่องทางลดหรือไม่ หรือแม้แต่ต้นทุนที่เกิดกับภาคเอกชนสามารถลดได้หรือไม่

3.3 กลไกประเมินรายจ่ายภาครัฐ ปัจจุบันยังมีอยู่บ้าง มีโครงการเพิ่มความโปร่งใส แต่โครงการยังอยู่ดีหรือไม่ และใช้งานได้มากน้อยเพียงใด หรือต้องมีอะไรมาเพิ่มเติมหรือไม่

3.4 กองทุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ การนำทรัพยากรส่วนเกินที่รัฐบาลไทยหรือธนาคารแห่งประเทศไทยเก็บได้ออกมา การพยายามนำเงินทุนสำรองระหว่างประเทศซึ่งที่แท้จริงมีไว้เพื่อเสถียรภาพทางการเงิน หากมีการบริหารที่ดีอาจช่วยเพิ่มรายได้ในระยะยาว

3.5 การพัฒนาหน่วยงานจัดตั้งหน่วยเก็บภาษีกึ่งอิสระ หน่วยงานที่เก็บภาษีอยู่หลัก ๆ คือ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต การเพิ่มหน่วยงานเก็บภาษีกึ่งอิสระ หมายความว่าสร้างหน่วยงานใหม่ขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้ทรัพยากรและกฎหมายของรัฐมากนัก สามารถบริหารทรัพยากรได้เองจ้างงานได้เอง

3.6 การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานที่หารายได้ในภาคเศรษฐกิจ ซึ่งมีเหตุผลที่ดี คือ ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ซึ่งบางครั้งเอกชนทำแล้วไม่ได้เท่าภาครัฐ ดังนั้น การปฏิรูปครั้งนี้ คือ การพิจารณาว่ารัฐวิสาหกิจใดที่มีความจำเป็นต้องมีอยู่ เพื่อรักษาสวัสดิภาพของประชาชนและหน่วยงานใดที่ไม่จำเป็นเพื่อลดภาระทางการคลัง

3.7 การตั้งพัฒนากองทุนแบบพุ่งเป้า เป็นกองทุนที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการลงทุน ซึ่งในการสนับสนุนเศรษฐกิจต้องใช้งบประมาณมาก การจัดตั้งกองทุนเป็นตัวช่วยที่ทำให้ไม่ต้องพึ่งพิงงบประมาณหลักมากจนเกินไป และกองทุนแบบพุ่งเป้าหมายถึงการนำวงเงินนอกงบประมาณมาใช้อิสระมากกว่าด้วย

3.8 การสนับสนุนรายจ่ายภาครัฐต้องมีการวางกลไกในเรื่องของการลงทุนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นำทุกภาคส่วนรวมทั้งภาคเอกชนมาช่วยกันบริหารด้วยว่างบประมาณควรจะเป็นอย่างไร รวมทั้งกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเองต้องมีการแข่งขันที่ตรงไปตรงมามากยิ่งขึ้น ส่วนเรื่องรายได้ภาครัฐการขยายฐานภาษีหลัก คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และเพิ่มแรงจูงใจระยะยาวและระยะสั้น เช่น มาตรการคนละครึ่ง ชิมช้อปใช้ คือ การนำกลุ่มธุรกิจนอกระบบเข้าสู่ระบบมากยิ่งขึ้น เป็นแรงจูงใจในระยะสั้น ดังนั้น ต้องออกแบบวิธีใหม่ว่า ระบบแรงจูงใจในระยะยาวสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับในการอยู่ในระบบ ส่วนเรื่อง VAT ควรจะพิจารณาว่าจะสามารถปรับเพิ่มได้หรือไม่ เพราะปัจจุบันภาษีย่อยละ 7 มีการยกเว้นสินค้าที่จำเป็นต่อประชาชนมากแล้ว ไม่ว่าจะเป็นอาหารสด สินค้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระยะยาว เช่น การศึกษามีการยกเว้นภาษีอยู่แล้ว ควรพิจารณาใหม่ว่าหากเพิ่ม VAT แล้วผลกระทบจะไปตกอยู่กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยจริงหรือไม่

การพัฒนาภาคการเกษตร

มาตรการอุดหนุนเกษตรกรในระยะสั้นมีความจำเป็นเพราะว่าโรคโควิด 19 ระบาด ประชาชนไม่สามารถทำงานในภาคการท่องเที่ยว และงานในธุรกิจกลางคืนได้เกิดแรงงานย้ายถิ่น ภาคเกษตรเมื่อเกิดวิกฤตเห็นได้จากรัฐบาลเมื่ออดีตที่เกิดการแทรกแซงโดยใช้มาตรการอุดหนุนเกษตรกรซึ่งจะทำให้มีความเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวินัยทางการเงินการคลัง และปัจจุบันยังมีการจะนำมาตรการกลับมาใช้อีกไม่ว่าจะเป็นการประกันราคาหรือการจำนำข้าว ที่ผ่านมา 10 ปี เป็นสิ่งน่ากังวลเพราะมาตรการอุดหนุนเหล่านี้พบว่า การทำเช่นนี้ได้เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนและมีความเสี่ยงพอสมควรที่ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการโดยมากอาจมิใช่คนยากจน แต่กลับเป็นเกษตรกรชั้นกลางหรือรวยโดยมีวิธีการพลิกแพลงเพื่อเข้าร่วมโครงการทำให้ภาคเกษตรใหญ่เกินไปและไม่มีความเป็นมืออาชีพ เพราะการเติบโตอย่างยั่งยืนในภาคเกษตร เกษตรกรจะต้องเป็นมืออาชีพ และควรมีการวางแผนพัฒนาเพื่อที่จะสามารถยืนได้ด้วยตัวเองภายใน 3-5 ปี จะต้องมีการปรับโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งเทคโนโลยีขั้นสูง เพราะจะใช้เฉพาะกับภาคธุรกิจ ถ้าเกษตรกรขาดพื้นที่ตากข้าวทำให้ความชื้นมีมากจะถูกโรงสีปรับขึ้นราคา ทำให้เป็นผลกระทบต่อรายได้ การพัฒนาพันธุ์ข้าวจะหมดไปเพราะเกษตรกรไม่มีแรงจูงใจที่เหมาะสมที่จะยืนได้ด้วยตัวเอง รวมทั้งหลายพื้นที่ไม่เหมาะสมที่จะผลิตสินค้าเกษตรประเภทเดียวเสมอไป ทำให้มีช่องว่างในการพัฒนาอีกมาก แม้เกษตรกรจะใช้เครื่องจักรก็พบว่าอุตสาหกรรมในการพัฒนาเครื่องจักรทางการเกษตรยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วทำให้เกิดการสูญเสียสูง ฉะนั้น การแก้ไขปัญหาจะต้องวางเป้าหมายที่จะเลิกอุดหนุนภาคการเกษตรให้ได้ ประเทศไทยภาคเกษตรยังใหญ่มากเมื่อเทียบกับระดับการพัฒนาโครงสร้างการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหา ซึ่งขณะนี้ไม่มีโครงสร้างพื้นฐาน

การผลิตที่อยู่แล้วทำให้สามารถยกระดับขึ้นไปได้ถ้ามีการสนับสนุนที่เพียงพอ นอกจากนี้ประเด็นเศรษฐกิจใหม่ ในภาคเกษตรยังมีโอกาสอีกมากในช่วงหลังโควิด 19 ระบาด การนำสมุนไพรไทย เช่น กัญชา โดยอาจเป็นการเริ่มจาก สมุนไพรที่พิสูจน์ได้ว่าสามารถป้องกันและรักษาโรคโควิด 19 ได้เป็นโอกาสสำหรับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ เกษตรรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นมาได้อีกรูปแบบ คือ การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตทางการเกษตร

การพัฒนาภาคบริการ การท่องเที่ยว

ในส่วนของภาคบริการจะเน้นที่ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก คือ ภาคการท่องเที่ยว เพราะมีบทบาทสำคัญ ในส่วนของความเหลื่อมล้ำและความยากจน จะมองในส่วนของภาคการท่องเที่ยวที่ยังกระจุกกระจายแตกต่างจากต่างประเทศที่ทำการท่องเที่ยวแบบ Community ต่างประเทศจะมาเป็นระบบคนในชุมชนสังคมจะได้รับประโยชน์ แต่ของไทยเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวจุดนี้แล้วจะไปเที่ยวจุดไหนต่อ จะต้องใช้เวลาเท่าไรยังไม่มีมีการวางแผน ซึ่งถ้าประเทศไทยมีการวางแผน การบูรณาการให้มีการทำงานร่วมกันจะทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และจะมีแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องไปแออัดอยู่ในที่ใดที่หนึ่ง เราสามารถสร้างทุก ๆ ที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ จะต้องมีการวางแผนคมนาคมขนส่งที่ดี จะต้องติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง สถานพยาบาลจะต้องอยู่จุดใดจะต้องทำกันในระยะยาว จะได้ไม่เกิดการพัฒนาเป็นหย่อม ๆ จะทำให้สามารถพัฒนาและสร้างมูลค่าการท่องเที่ยวได้มาก ในด้านประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ปกติจะพบแต่การท่องเที่ยวเชิงปริมาณแต่ในเรื่องสิ่งแวดล้อมสามารถจัดการได้หรือไม่ ขณะนี้ภาครัฐมีทิศทางที่ดีในการเก็บค่าเหยียบแผ่นดิน แต่สามารถทำอะไรได้มากกว่านี้หรือไม่

ส่วนที่ 2 คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชมประเพณีต่าง ๆ ของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งควร จะคิดตั้งแต่นักท่องเที่ยวเดินทางออกจากประเทศ จนกระทั่งเขาเดินทางกลับประเทศว่า เขาจะต้องเดินทาง โดยวิธีใด ความปลอดภัยเป็นอย่างไร เขาถูกเอาเปรียบในการใช้บริการหรือไม่ มีห้องน้ำสะอาดสบาย มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือไม่ เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวให้ครบทั้งวงจรก็จะเป็นการพัฒนาในภาคการท่องเที่ยวที่ดี

ฐานเศรษฐกิจใหม่ เริ่มจากการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุวัยเกษียณที่อยากมาเที่ยว การทำงาน Work from home ทำให้สามารถทำงานที่ต่างประเทศได้ ถ้ามีโครงสร้างพื้นฐานมีระบบต่าง ๆ ที่มีเสถียรภาพมากพอ มีระบบการจัดการที่ทำให้สามารถทำงานได้เสมือนอยู่ในประเทศของเขาหรือแม้แต่คาสิโนที่ถูกยกขึ้นมาว่าจะจะเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่เหมาะสมหรือไม่ ถ้าเราสามารถจัดการได้อาจเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้

การพัฒนาภาคบริการ (Digital Economy)

การพัฒนาภาคบริการเป็นส่วนสำคัญเช่นกัน แบ่งได้เป็น 3 หมวด คือ

หมวดที่ 1 ความเหลื่อมล้ำและความยากจน ประชาชนควรจะต้องมีการเข้าถึงสารสนเทศขั้นพื้นฐาน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน มีการแยกแยะข้อมูล โดยสามารถศึกษาได้จากที่ไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมานั่งเรียนรวมกันที่มหาวิทยาลัย และอีกประการที่สามารถแก้ไขความเหลื่อมล้ำและความยากจนได้ คือ การขายสินค้า โดยเฉพาะกับประเทศจีนซึ่งเป็นตลาดใหญ่ เราจะทำอย่างไรให้สินค้าของเราได้เข้าไปอยู่ในตลาดประเทศจีนให้มาก และในส่วนของภาครัฐ เช่น ในการลงทะเบียนโครงการต่าง ๆ เช่น การออกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ บัตรคนจน บัตรผู้พิการ ฯลฯ พบว่า คนที่เงินจริงกลับเข้าไม่ถึงระบบที่จะสามารถรับสิทธิหรือเข้าถึงสิทธิของตนเองได้ ฉะนั้น รัฐต้องแก้ไขว่าทำอย่างไรถึงจะทำให้ประชาชนสามารถที่จะลงทะเบียนตัวเองได้

โดยง่าย เช่น โครงการคนละครึ่ง พบว่ามีคนจำนวนมากที่ไม่สามารถที่จะลงทะเบียนแสดงตัวตนได้ ทำให้ต้องไปที่ธนาคารทำให้เสียเวลา ดังนั้น ภาครัฐจึงควรแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนจะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดที่ 2 ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ประเทศไทยจะต้องนำเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ (Digital Economy) มาพัฒนาอย่างไร มีการพัฒนาระบบ E-business สนับสนุนว่าคนสามารถทำงานได้ทุกที่ ซึ่งจะลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจได้มาก มีการพัฒนาระบบ E-commerce ต่าง ๆ รวมทั้ง E-government และสำคัญที่สุดคือ เมื่อมีเศรษฐกิจรูปแบบใหม่แล้ว รวมทั้งการที่ภาครัฐต้องทำอะไรให้สามารถลดกฎระเบียบและเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ รวมทั้งการลดการใช้กระดาษในการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการส่งสารจะทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้มาก

หมวดที่ 3 ฐานเศรษฐกิจใหม่ (Digital Currency, Digital Assets และ Metaverse) เป็นเหมือนโลกเสมือนที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเปิดให้ผู้คนได้เข้ามาปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์และสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันได้ ไม่ว่าจะเป็นการประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อ ท่องเที่ยวหรือซื้อสินค้าเสมือนอยู่ในโลกจริง โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น ในประเทศญี่ปุ่นใช้กราฟิก 3 มิติ มาแทนตัวเราในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไปเที่ยวทะเลได้ โดยไม่มีคนเลย มีชายหาดขาวสะอาด ซึ่งถ้าสามารถทำเทคนิคโลกเสมือนจริงนี้ได้จะทำให้ธรรมชาติไม่ถูกทำลาย เราจะสามารถสร้างเท่าไรก็ได้ จะสร้างความรู้สึก อารมณ์ต่าง ๆ รสชาติอาหารได้

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ความสำคัญของงานวิจัยนี้ คือ เป็นการฉายภาพอนาคตของเศรษฐกิจในมุมมองอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ ในมุมมองของผู้ประกอบการด้วยวิธีการศึกษาต่าง ๆ โดยมีการวิเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและตัวผู้ประกอบการเอง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่จะมาสร้างการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 25 แรงแซบเคลื่อนแนวโน้มที่จะทำให้เกิดผลกระทบมี 5 กลุ่มสำคัญ คือ สังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง ซึ่งทั้งหมดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการปรับกลยุทธ์บางส่วน และอีกส่วนหนึ่งคือ ในการประกอบธุรกิจในอนาคตจะกลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ ๆ ในการทำธุรกิจมากขึ้น ไม่จะเป็นการให้ความสำคัญกับด้านสิ่งแวดล้อมจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ รวมถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาประกอบการทำธุรกิจหรือการผลิตในอนาคต ทั้งหมดทำให้เราเห็นภาพฉากทัศน์ที่สำคัญที่สามารถเกิดขึ้นได้ โดยปัจจัยกำหนดจะเป็นความสามารถของผู้ประกอบการ ฉากทัศน์ทั้ง 4 ประกอบด้วย พืชเค็มเหยียบเมฆ อาชาติตึกปีก ผึ้งเบิกไพร และพายุผีเสื้อ ซึ่งทั้ง 4 ฉากทัศน์ มีความแตกต่างกันในการคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อม คือ ระดับของเทคโนโลยี ซึ่งบางฉากทัศน์สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้แต่บางฉากทัศน์ยังไม่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ฉากทัศน์ที่อยากให้เกิดในธุรกิจที่สุด คือ พายุผีเสื้อซึ่งเป็นฉากทัศน์ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและมีการกำหนดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ความเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยในประเด็นอนาคตประเทศไทยในมิตินี้กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องของบทบาทของภาครัฐ ควรพัฒนาดน กระบวนการ เทคโนโลยี ในเรื่องของการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนา การกระตุ้นการให้แรงจูงใจ การผลักดันกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งภาครัฐของไทยต้องมีความสามารถในการประสานกับหน่วยงาน รวมทั้งต้องมีการสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่วนด้านการพัฒนาภาคเกษตรยังมีช่องว่างในการพัฒนาอีกมาก การแก้ไขจะต้องวางเป้าหมายและเลิกแทรกแซงโดยใช้มาตรการอุดหนุนเกษตรกร ซึ่งจะทำให้มีความเสี่ยงโดยเฉพาะวินัยทางการคลัง แต่ควรสนับสนุนผลิตภัณฑ์เกษตรรูปแบบใหม่ และการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตทางการเกษตร ในส่วนการพัฒนาภาคบริการ การท่องเที่ยว จะเน้นที่การท่องเที่ยวเพราะ

มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากประเทศไทยยังเป็นการท่องเที่ยวแบบกระจาย ยังไม่มีการวางระบบ ถ้าประเทศไทยมีการวางแผนการบูรณาการ มีการทำงานร่วมกัน มีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและจะมีแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ปัจจุบันฐานเศรษฐกิจใหม่ เริ่มจากการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ถ้าวางโครงสร้างพื้นฐานที่ดี มีเสถียรภาพ มีระบบจัดการที่ดี ประเทศไทยอาจเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ทางการท่องเที่ยว ส่วนการพัฒนาภาคบริการภาครัฐจะต้องแก้ไขโดยลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน ประชาชนต้องเข้าถึงสารสนเทศขั้นพื้นฐาน ในส่วนของการดำเนินธุรกิจภาครัฐต้องลดกฎระเบียบ ขั้นตอน และเงื่อนไขต่าง ๆ จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพได้ และในอนาคตถ้าทำเทคโนโลยีเสมือนจริงเข้ามาใช้มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จะทำให้เกิดฐานเศรษฐกิจใหม่